

अग्रलेख...

का

ही वेळा पुरस्कारमुळे व्यक्ती मोरी होते, तर काही वेळेला व्यक्तीमुळे पुरस्कारचे महाव बाबत असते एखादा पुरस्कार मिळाला म्हणून त्या व्यक्तीला, त्याचा कुरुंबाला आणि नातेवाईकांना आनंद होणे सामाजिक असते. आपल्याला पुरस्कार मिळावा म्हणून इंटर्नॉर, प्रयत्न कराऱ्यांचे पुढकल जेण असतात, पण काही व्यक्ती अशा असतात समाजासाठी असते. एखादा पुरस्कारमिळावा म्हणून इंटर्नॉर, प्रयत्न कराऱ्यांचे जेण असतात, तर पुरस्कारचे त्याच्या मागे धावत असते. एखादा विशेष व्यक्तीला पुरस्कार मिळावा म्हणून समाजातील सर्वजग जेण्या मनापासून प्रयत्न कराऱ्यांत, तेव्हा त्या पुरस्काराचे माल वाढत असते. वार्षीचे प्रजासत्ताक दिवी पदम पुरस्कारांची घोषणा झाली आणि मध्य भारतातील प्रसिद्ध होमिओपैथ, रा. स्व. संघाचे निष्ठावान आणि सामर्पित स्वसंसेक तजेवे श्री नक्सेसरी प्रकाशक लिमिटेडचे अध्यक्ष डॉ. विलास डांगरे यांना पदममी पुरस्कार जाहीर झाला तेव्हा नागपुरातीच नाही तर मध्य भारतातील प्रकाशकाला आपल्याला पदम पुरस्कार मिळावाला आनंद झाला. त्या दिवारी नागपुरात दुसऱ्यांदा दिवाळी साजारी केली गेली. योग्य व्यक्तीला योग्य पुरस्कार जाहीर झाल्याची भावावा प्रत्येकाचा मनात निर्माण झाली. खंड म्हणजे डॉ. डांगरे यांना पदम पुरस्कार याच्याआधीच मिळावला पाहिजे होता, पण यावेळी 'देर आये दुरुस्त आव' असे म्हणावला हरकत नाही. डॉ. डांगरे यांना निःस्पृह भावाने या पुरस्काराचे श्रेय रा. स्व. संघाच्या संस्काराता आणि व्यक्ती असाध अशा आजारावर अंतेपैथीचे डॉक्टर हात जोडत अशा आजाराच्या एक दोन नाही तर हजारे रुग्णांना डॉक्टरांनी तेव्हा नागपुरातीच नाही तर डॉल. अंतेपैथीचे डॉक्टर आता काही करू शकत नाही, हे लक्षत आत्यावर रुग्ण शेवटचा पर्याप्त म्हणून डॉ. विलास डांगरे यांच्या दवाखान्यात धाव घेत होते आणि डॉक्टरांनीही आपल्यारीला रुग्णांच्या या विशेषासाठी कधीच तडा जाक दिला नाही. किंतु ही अत्यवर्थ असला आणि काशाही असला तरी कोणताही रुग्णावर उपचार कराऱ्यास त्यांनी नकर दिला नाही. अंतेपैथीला मर्यादा आत्यावर डॉ. विलास डांगरे यांना पदम पुरस्कार केला. याचा अर्थ आपल्याला अंतेपैथी उपचार घटलीला कमी लेखायचे नाही. त्या उपचार पदम घटल जाते, ते उचित नाही. डॉ. विलास डांगरे यांना जम्ह ४ नोंदेवर १९५४ चा अमरवती जिल्हातील चांदूर बाजारा. त्या काळात प्रतेकाची

रुग्णांचा लावत होते. त्यांच्या दवाखान्यातील रुग्णांची गर्दी हा होमिओपैथीचा नाही तर अंतेपैथीचा डॉक्टरांनी सांस्कारिक विषय होता, असे म्हटले तर ते अंतिशेपैथीचे ठेरारा नाही. डॉ. डांगरे यांच्या दवाखान्यात नंबर लागाणे आणि त्याचे औषध मिळावे हे भायाचे लक्षण मानले जात होते. रुग्णांसाठी त्या फक्त सामाजिकांचा गोळ्या नव्हत्या, तर अपूरकग कोही होते, असे म्हटले रुग्णांसाठी योग्य व्यक्तीचे अभाव मानले पाहिजे. १९७५ मध्ये विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजाची गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांना काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

विलास डांगरे तसे होमिओपैथी डॉक्टर. कधीकाळी होमिओपैथीचा

डॉक्टरांची, साबुदायाच्या गोळ्या देणारे डॉक्टर म्हणून वेचा केली जात असे. पण डॉ. डांगरे यांची होमिओपैथीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा आणि विशेषास होता. त्यांनी होमिओपैथीला लोकमान्यतेसोबत रुग्णांतीही प्रतिकाळा वाढवीली. डॉ. डांगरे यांनी योग्य प्रियांची म्हणून रुग्णांचे नातेवाईक रुग्णांसून त्यांच्या सुरुदग्नरच्या दवाखान्यात

होमिओपैथ नव्हे, देवदृत

मास असते, तशीच त्यांच्या घरची परिस्थिती हलाखीची. शिक्षणासाठी म्हणून डॉ. विलास डांगरे नागपूराला आपल्या मोठ्या बहिरीच्या म्हणजे ताराबाई भोयर यांच्या घरी आले आणि नागपूरचे झाले. विलास डांगरे यांना होमिओपैथी डॉक्टर कराऱ्याचा त्याचे बहिरीचांद डॉ. प्रभाकराव भोयर यांची सांस्कृतीनी आभाव मानले पाहिजे. १९७६ मध्ये विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजाची गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांना काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

निःस्वार्ग वैद्यकीय सेवेची ५१ वर्ष त्यांनी पूर्ण केली आहे, रुग्णसेवेचा हा सुवर्गमहोस्तव घटावा पाहिजे. डॉ. विलास डांगरे यांच्याकडून उपचार कल्न घेतले. अंतले अंतिम वैद्यकीय डॉक्टर हात आत्यावर रुग्णांचा तारा काही करू शकत नाही, हे लक्षत आत्यावर रुग्ण शेवटचा पर्याप्त म्हणून डॉ. विलास डांगरे यांच्याकडून देखून पाहिजाची गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास डांगरे यांनी योग्य व्यक्तीचे आपल्यानंद देखून पाहिजेचे गरज घेत दिली. रुग्णांची नाडी पाहिजी की त्यांनी काही सांगण्याची गरज पडत नाही. अशा डॉक्टरांची संख्या आज कमी होत आहे.

मध्याचा एक दुर्दैवी घटने डॉक्टरांना आपली दृष्टी गमवाली लागली. पण त्यांनुसारी होते निराशा झाले. दृष्टी वैद्यकीय घटने घेतली त्यांनी योग्य व्यक्तीचे अंतिशेपैथी निंतात श्रद्धा घेतेली. स्वामी वीरेश्वरानंद यांना मां शरुवात यांनी दीक्षा देती होती. तीन असाराठी डॉ. विलास ड

नो करदार-पगारदाराच्या वेतनातून दर महिन्याला ठराविक रक्कम 'भविष्य निर्वाह निधी' म्हणून जमा करण्यासाठी कापली जाते व तेवढीच रक्कम कंपनीचा मालक या निधीत जमा करतो व ही रक्कम 'कर्मचारी भविष्यनिधी योजने' त जमा होते. 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमलेली रक्कम ही नोकरदाराला-पगारदाराल सेवानिवृत्तीनंतर दिनी जाते. पण, काही कारणांसाठी ही रक्कम नोकरीत असतानाही मिळू शकते. सेवानिवृत्तीनंतर आर्थिक स्थैर्य असावे, यासाठी ही योजना आहे. कंपनीचा मालक या करण्यासाठी ही रक्कम कापतो व तिकाची स्थैर्यतःतेक रक्कम घालून ही रक्कम 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमा करतो. यांचा मूळ पार १५ हजार

क मी उत्पन्न असणाऱ्यांना सेवानिवृत्तीनंतर त्यांच्या हातात दर महिन्याला एक ठराविक रक्कम याची, हा निवृत्तिवेतनाचा हेतु आहे. 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमलेल्या रक्कमेव व्याजही

मिळते. आखादा कर्मचाराच्या मासिक पगार १५ हजार रुपये आहे व त्याची 'पेन्शनेबल' सेवा १५ वर्षे झाली आहे. असा कामगाराला मासिक रुपये ३ हजार, २१४ इतके निवृत्तिवेतन मिळेल. निवृत्तिवेतन निधीत केंद्र शासनातके १.१६ टक्के रक्कम घालण्यात येते व अशी अर्थसंकल्पात तरतूद आहे. निवृत्तिवेतन मिळ्यासाठी किमान दहा वर्षे सेवा केलेली असणे आवश्यक आहे. नोकरीत असताना कर्मचाराचे निधन झाले, तर त्याची रक्कम गाडता येते. निवृत्तिवेतनाबाबत वेगळे निधम आहेत. जर ११४ महिन्यांहून कमी

● 'ब्रॅण्ड' या संकल्पनेशी आपण सुपरिचित आहोत. पण, या ब्रॅण्डीची जडणघडण, 'ब्रॅण्डनिर्मिती' ही प्रक्रिया म्हणजे नेवेक काय?

मुलात 'ब्रॅण्डबिल्डिंग' म्हणजेच 'ब्रॅण्डनिर्मिती' ही प्रक्रिया सर्वच उद्योजकांनी समजून घेतली पाहिजे. सध्या आपल्याकडे एक ट्रॅडिंग आहे, तो म्हणजे कुठून तीरी सोशल मीडियावर, अर्धवट माहिती बघून आपल्या ब्रॅण्डीची कल्पना करायची आणि त्यातून आपला ब्रॅण्ड तयार झाला, असे समजायचे. परंतु, ही अतिशय चुकीची संकल्पना आहे. कुठलाही ब्रॅण्ड म्हणजे आज जी की स्पर्धा चालू आहे, त्यात आपले वेगळेपणा करून उठून दिसेल, याचा विचार करावा. त्यासाठी आपण एक उदाहरण घेऊ.

पुण्यात एक 'गोश ऐल' या नावाने एक ऐल बनवणारी कंपनी आहे. मध्ये तरी

पाणीपुरीमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या पाण्याच्या शुद्धवेबद्दल बचाच वाईट बाटम्या आलो होता. त्यातून मारा काढण्यासाठी या 'गोश ऐल'ची जाहिरात केली की, आम्ही फक्त 'बिसलेरी'चे पाणी वापरतो. त्यामुळे त्यांची ती ओळख बनली. यालाच म्हणतात 'ब्रॅण्ड.'

● 'ब्रॅण्डनिर्मिती' ही एक मोठी प्रक्रिया आहे, तर प्रत्येक उद्योजकाने ही प्रक्रिया कशा पद्धतीने पूर्ण की पाहिजे? 'ब्रॅण्डमागची' ब्रॅण्डस्टोरी' काय आहे?

'ब्रॅण्डनिर्मिती' ही प्रक्रिया मोठी आहे. जसे की 'मसिडिज' म्हणतीली की आपल्याला गर्हीसिंत वर्चाच डॉल्यासमोर येतो. 'वैरवर आईसीफी' घेतलेली, तर खाचा फलांच्या स्वादासाठी ते ओळखले जाते. त्यातून आपल्याला दिसते की, या उत्पादानांनी आला असा एक ग्राहकवर्ग निवडला आहे. त्या ग्राहकवर्गासाठी ते आपली उत्पादने बनवतात. म्हणजे पहिले झाली की, आपला ग्राहक ओळखणे. त्यानंतर त्यासाठी लागणारी प्रक्रिया आपल्याला करावी लागते.

● आजच्या युगात तंत्रजनाव वेगाने बदलत आहे. या बदलत्या तंत्रजनावा वापर 'ब्रॅण्डनिर्मिती'साठी नेमका कसा करायचा?

मुलात कुठलाही व्यवसाय हो विश्वासवरच चालतो. त्यासाठी विश्वास संपादन करायचा असेल, तर आजच्या काळात संकेतस्थळ असेल गरजेचे आहे. आपल्या ग्राहकांपर्यंत आपली उपस्थिती दर्शवण्यासाठी हे महत्वाचे आहे. त्यापूर्वी याजेन आपल्याला जास्तीत जास्त प्राहकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी समाजामध्यमेही उपयुक्त असतात. त्यामुळे समाजामध्यामाचा कायदा आपल्या व्यवसायासाठी करून घेणे खूप महत्वाचे आहे.

● मग नेमके महत्वाचे काय, 'बिझेनेस जनरेशन'

ह्याजे व्यवसायानिर्मिती की ब्रॅण्डनिर्मिती?

हा मुलात सगळ्यात महत्वाचा प्रश्न आहे. बचाच उद्योजकांपुढे ह्याजे थोडा गुहापात आणि त्यातून आपल्या आपल्याला ही गोष आही. फक्त जोड यातून आपल्याला ही गोष साध्य करता येत शकते. त्यामुळे नीट विचार करा. आपले वेगळेपण जपण्याचा प्रयत्न करा आणि त्यातूनच आपण आपला व्यवसाय लोकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी जास्तीत जास्त

भविष्य निर्वाह निधी : नियमावली आणि निवृत्तिवेतनाचे नियोजन

क मी उत्पन्न असणाऱ्यांना सेवानिवृत्तीनंतर त्यांच्या हातात दर महिन्याला एक ठराविक रक्कम याची, हा निवृत्तिवेतनाचा हेतु आहे. 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमलेली रक्कम ही नोकरदाराला-पगारदाराल सेवानिवृत्तीनंतर दिनी जाते. पण, काही कारणांसाठी ही रक्कम नोकरीत असतानाही मिळू शकते. सेवानिवृत्तीनंतर आर्थिक स्थैर्य असावे, यासाठी ही योजना आहे. कंपनीचा मालक या करण्यासाठी ही रक्कम कापतो व तिकाची स्थैर्यतःतेक रक्कम घालून ही रक्कम 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमा करतो. यांचा मूळ पार १२ टक्के

कोरकारांच्या मासिक वेतनातून दर महिन्याला एक ठराविक रक्कम 'भविष्य निर्वाह निधी' म्हणून जमा केली जाते व तेवढीच रक्कम कंपनीचा मालकद्वेरील या निधीत जमा करतो. 'भविष्य निर्वाह निधी' त जमलेली रक्कम ही नोकरदाराला सेवानिवृत्तीनंतर दिली जाते. पण, ही रक्कम सेवेदरम्यानही मिळू शकते. तेव्हा यासंबंधीच्या नियमावलीची माहिती देणारा हा लेख...

तके फायदा अधिक होतो. 'फ्रेडिट कार्ड' बँकांना चिंता आपल्या देशात 'फ्रेडिट कार्ड'चा वापर करण्याची सख्ती वाढत आहे. खर्च करण्याची रक्कमही वाढत आहे. वेळेत परतफेड न केल्याने थकित रक्कमांचे प्रमाणाही वाढत आहे. त्यामुळे बँकांना चिंता निर्माण झालेली आहे. काही बँकांनी ग्राहकांना 'फ्रेडिट कार्ड' देणेच बद केले आहे.

बँकांनी करायच्या वसुलीसाठी

थकाबाबी की मी होण्यासाठी

उपर्योग जाता रायकांडे लक्ष

केंद्रित केले आहे. 'फ्रेडिट कार्ड'चे द्वारे

होण्याची मासिक वेतनातून दर महिन्याला आहे. 'फ्रेडिट कार्ड' देणाऱ्या बँकांना तसेच विविध

वस्तू उत्पादने त्यार

करण्याच्या कंपन्यांच्या

प्रोत्साहन देणारी धोरणे

आखातात. २०१९-२०

मध्ये 'फ्रेडिट कार्ड'वील

खर्चांदांजे सात लाख कोटी

रुपये होता, तर २०२३-२४

मध्ये तो १८ लाख कोटी

रुपये झाला. २०२३ मध्ये

१२ ते १८० दिवसांत देयकाच्या

थकबाबीचे प्रमाण ६.५ टक्के होते; ते

वाढून ७.६ टक्के झाले. जुलै २०२४

मध्ये बँकांच्या सुलभी एंजिनी

संख्या सहाय्या संस्था

व्यापारात देणारी अंदाज

व्यापारात

